

3. Звегинцев, В. А. Теоретическая и прикладная лингвистика / В. А. Звегинцев. – М. : Просвещение, 1967. – 335 с.

4. Зимняя, И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Эксперимент и инновации в школе. – №2. – 2009. – С. 7–14.

УДК 37.013

Стратэгіі неканфліктнага ўзаемадзеяння ўдзельнікаў інжынернага адукацыйнага працэсу

Мартысюк Н. П., Гаўрылава В. А.
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт
Мінск, Рэспубліка Беларусь

Педагагічныя ўмовы разглядаюцца ў якасці аднаго з найбольш значных фактараў, забяспечваючых эфектыўнасць стратэгіі неканфліктнага ўзаемадзеяння ўдзельнікаў інжынернага адукацыйнага працэсу. Такія стратэгіі, як інтэграцыя тэхналагічнага і гуманітарнага складнікаў у змесце інжынернай адукацыі і арганізацыя прафесійна арыентаванага канструктыўнага ўзаемадзеяння суб'ектаў адукацыі, складаюць аснову неканфліктнага ўзаемадзеяння.

Сцвярдженне таго, што аснову кожнага дыскурсу як шэрагу камунікатыўных падзей, якія адбываюцца паміж камунікантамі ў пэўным кантэксце, складае канфліктнасць, ужо не патрабуе доказаў. Не патрабуе доказаў і сцвярдженне таго, што эфектыўнасць фармавання прафесійна-камунікатыўнай культуры будучага спецыяліста сродкамі адукацыйнага дыскурсу залежыць ад камунікатыўнай кампетэнтнасці выкладчыка і комплексу педагагічных умоў, спрыяючых паспяховай рэалізацыі педагагічнага працэсу. Сказанае азначае, што здольнасць педагога пазбягаць канфліктагенаў – вербальных і невербальных дзеянняў, якія ўтвараюць канфліктную сітуацыю, складае аснову ягонаў **прафесійнай камунікатыўнай кампетэнтнасці**. Веды аб сабе і аб Другіх, свядомае ўжыванне гэтых ведаў у варунках міжасобаснай камунікацыі, і перш за ўсё, у варунках дзейнасці ўніверсітэцкай суполкі – усё гэта ёсць **педагагічнымі ўмовамі**, неабходнымі для паспяховай арганізацыі і хады навучальнага працэсу. Аднак, як адзначаюць псіхолагі, паспяховасць педагагічнага працэсу як камунікатыўнага ўздзеяння заўжды ўключае ў сябе канфліктны складнік – дыхатамію патрэба/праблема [1, с. 7], вырашэнне якога надалей вызначае стратэгіі неканфліктнага ўзаемадзеяння выкладчыка і студэнта, выкладчыка і адміністрацыі, а таксама паміж самімі выкладчыкамі. Супярэчнасці адукацыйнай прасторы

і есць такімі складнікамі, на паспяховае пераадоленне каторых месяца стратэгіі неканфліктнага ўзаемадзяння. Пералічым выяўленыя намі супярэчнасці.

Супярэчнасць 1. Яна ўяўляе з сябе ўнутраны канфлікт, уласцівы самой сістэме вышэйшай адукацыі, і праяўляецца ў паступовым знікненні са складнікаў паняцця *ўніверсітэт* семы ‘ўніверсалізм’ як якасці, прыпісваемай гэтаму паняццю.

Агульнавядома, што асноўная частка XX стагоддзя прайшла пад знакам трыумфу прыродазнаўчых і тэхнічных навук, адкрыўшых, здавалася б, вывераны шлях да вырашэння задачай, пастаўленых перад чалавецтвам. У выніку сучасны свет стаўся выключна складаным, супярэчлівым і няўстойлівым; ён сутыкнуўся з праблемай выжывання чалавецтва.

Педантычнай калькай такога становішча стала сістэма вышэйшай адукацыі. Дэкларуючы свае вялікае прызначэнне быць сродкам трансляцыі ведаў з мэтай фармавання свабоднага, цэласнага і дынамічнага чалавека, яна, насамрэч, арыентуецца на вузкапрафесійную падрыхтоўку спецыяліста па крытэры «рыначнай карыснасці», аддаючы на водкуп саветам навучальных устаноў права выбару гуманітарных дысцыплін [2, с. 5–6].

Як жа знайсці выйсце са становішча, калі губляецца каштоўнасць гуманітарнага, чалавекацэнтрыйскага, складніку ў падрыхтоўцы спецыяліста? Тут варта звярнуцца да *інтэграцыі* – да выхаду за межы адной навукі, да ўяўлення аб шырокай універсітэцкай адукацыі, якая мусіць пайсці па шляху сцвярджэння гуманізму: да вяртання да Чалавека. Такім чынам, інтэграцыя тэхналагічнага і гуманітарнага складнікаў у змесце інжынернай адукацыі будзе спрыяць змяненню стаўлення да чалавека як да найвышэйшай сацыяльнай каштоўнасці, а таксама стаўлення самога чалавека да прыроды, грамадства і самога сябе.

Супярэчнасць 2. Яна складаецца з таго, што, з аднаго боку, няма нічога больш стабільнага за кантэкст каштоўнасцяў і традыцый ва ўзаемадзянні паміж удзельнікамі адукацыйнага працэсу: паміж самімі выкладчыкамі, выкладчыкам і студэнтам, выкладчыкам і адміністрацыяй, а з другога боку, няма нічога больш зменлівага за прадмет камунікавання – навуковыя веда, яны застаюцца ў заўсёдным пошуку. Гэта азначае, што калі само паняцце *ўніверсітэт* студэнт разглядае як навучальную ўстанову, дзе ён будзе працягваць вучыцца пасля школы альбо ліцэя і толькі авалодваць спецыяльнасцю, дык сутыкненне з тэарэтычнымі прадметамі, з навукай, замест мяркуюмай практыкі, звычайна робіцца балючым для яго. Асноўная задача педагога ў такіх варунках, то бок стратэгія неканфліктнага ўзаемадзяння, уяўляецца нам як *падрыхтоўка студэнта да ўсведамлення ўніверсітэта як сацыяльнага інстытуту* і

ягоних функцый, а значыць, і як падрыхтоўка да новай дзейнасці і новага ўзаемадзеяння, што прывядзе да раскрыцця ўласных патэнцыйных магчымасцяў студэнта і рэалізацыі ягонай ўнутрана дэтэрмінаванай актыўнасці.

Супярэчнасць 3. Стасункі паміж выкладчыкамі і студэнтамі заўжды прытрымліваюцца наладжаных традыцый, то бок вызначаюцца як акадэмічныя. Традыцыйныя ж стасункі падчас навучання – гэта ўзаемная павага да ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу: выкладчыка і студэнта. З чаго складаецца такая павага? З аднаго боку, са статусна-арыентаванага характару ўдзельнікаў камунікацыі (выкладчыкаў, навукоўцаў як даследчыкаў і студэнтаў) [3, с. 297], якая іх дыстанцуе, напрыклад, зварот да выкладчыкаў па імя і імя па бацьку альбо па займаемай пасадзе (*Дэкан, рэктар*), зварот да студэнтаў па імя і прозвішчы, прозвішчы альбо па сітуацыйнай ролі (*студэнт*). З другога боку, з партнёрскіх стасункаў, якія назіраюцца падчас толькі даследчыцкай дзейнасці, накіраванай на сумесны пошук, што збліжае выкладчыка і студэнта. **Партнёрства**, як сведчыць патрабаванне сучаснай, гуманістычнай, педагогікі, павінна пераносіцца і на ўласна навучальны працэс у выглядзе прынцыпа арыентацыі на студэнта (*student-centered learning*) пры складанні вучэбных праграм, што здолее змяніць уяўленне аб традыцыйным акадэмізме і прыўнесці інтэрактыўнасць і супрацоўніцтва ў выкладанне спецыяльных дысцыплін.

Такім чынам, калі абагуліць, паспяховае вырашэнне пазначаных супярэчнасцяў адукацыйнай прасторы робіцца магчымым толькі калі прытрымлівацца такіх стратэгіі неканфліктнага ўзаемадзеяння, як адзінства рэальнага і жадаемага, суб'ектыўнага і аб'ектыўнага. Такое адзінства рэгулюе педагагічны працэс і максімальна выкарыстоўвае ўсе магчымасці для ягонай аптымізацыі. А калі ўдакладніць, дык такія стратэгіі, як інтэграцыя тэхналагічнага і гуманітарнага складнікаў у змесце інжынернай адукацыі і арганізацыя прафесійна арыентаванага канструктыўнага ўзаемадзеяння суб'ектаў адукацыі і ёсць асновай неканфліктнага ўзаемадзеяння ўдзельнікаў інжынернага адукацыйнага працэсу. Больш за тое, пералічаныя стратэгіі вучэбнага дыскурсу забяспечваюць паспяховасць фармавання прафесійнай канфлікталагічнай кампетэнтнасці будучага інжынера-педагога, улічваючы той факт, што прафесійная камунікатыўная культура будучага педагога – гэта асноўны складнік, што ажыццяўляе паспяховасць навучальнага працэсу і гарантуе паспяховасць прафесійнай камунікацыі сваіх будучых навучэнцаў і спецыялістаў.

Літаратура

1. Лупьян, Я. А. Барьеры общения, конфликты, стресс... / Я. А. Лупьян. – 3-е изд. – Ростов н/Д : Кн. Изд-во, 1991. – 224 с.

2. Левяш, И. Я. Предисловие // Интегративные тенденции в современном социально-гуманитарном знании : материалы Междунар. науч. конф, Минск, 16–17 нояб. 1999 г. / Под ред. И. Я. Левяша [и др.]. – Минск : МГЛУ, 2000. – С. 5–7.

3. Куликова, Л. В. Коммуникативный стиль в межкультурной парадигме / Л. В. Куликова. – Красноярск : Краснояр. гос. пед. ун-т, 2006. – 392 с.

УДК 372.881.111.1

Особенности формирования иноязычного профессионального тезауруса студентов архитектурных специальностей

Крюкова Л. А.

Белорусский национальный технический университет
Минск, Республика Беларусь

Одной из актуальных компетенций архитектора становится способность осуществлять успешную профессиональную и межличностную коммуникацию на иностранном языке. Формирование иноязычного профессионального тезауруса будущих архитекторов является обя-зательным условием для осуществления профессиональной деятельности. В условиях ограниченного количества учебного времени на изучение иностранного языка в неязыковом вузе следует оптимизировать объем, содержание, формы и методы преподавания иностранного языка.

В современных условиях постоянно меняющегося и развивающегося глобального мира происходят заметные изменения в науке, экономике и социальной сфере. Развитие и широкомасштабное внедрение информационных технологий во всех областях жизни и процессы глобализации требуют переосмысления и расширения набора востребованных компетенций, а также совершенствования подходов к формированию профессиональной компетентности специалистов всех специальностей.

В условиях расширения международных связей и возрастающей конкуренции на рынке труда одной из самых востребованных компетенций современного архитектора является владение как минимум одним иностранным языком на уровне, обеспечивающим успешное профессиональное и межличностное общение. Однако при постоянном уменьшении аудиторных часов, отводимых в учебных планах для изучения иностранного языка, методистам и практикующим преподавателям необходимо изменить и оптимизировать содержание и методы преподавания предмета, выявить наиболее актуальные темы и языковой материал.